

Agenda-initiatief aanpak luchtvervuiling Zaanstad

Uit onderzoek door de Partij voor de Dieren Zaanstad blijkt dat de luchtkwaliteit in onze gemeente veel slechter is dan tot nu toe bekend was. De jaargemiddelden lijken op het eerste gezicht goed te zijn, maar op specifieke dagen worden de grenswaarden voor fijnstof flink overschreden. Dit veroorzaakt jaarlijks waarschijnlijk meer dan 100 gevallen van vroegtijdig overlijden door beroerte en hart- en vaatziekten¹. Ook betekent het voor mensen met luchtwegproblemen een aanzienlijk verminderde levenskwaliteit.

De indieners van dit agenda-initiatief komen met ideeën en voorstellen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Wij horen graag hoe andere fracties hierover denken en hopen op veel medestanders.

Om de luchtkwaliteit te verbeteren is het noodzakelijk te onderkennen dat er een aantal belangrijke vervuilingfactoren zijn waar Zaanstad op kan bijsturen:

- (Gas)kachels
- Auto- en vrachtverkeer
- Dieselbussen
- Vuurwerk

(Gas)kachels

In het kader van “Zaanstad Gasloos” worden er al stappen gezet om de luchtkwaliteit te verbeteren. Echter, de termijn waarop Zaanstad gasloos wordt lijkt sterker gedreven te gaan worden door beleid uit Den Haag i.v.m. de stop van de gaswinning in Groningen. Omdat uiterlijk in 2030 de gaswinning in Groningen volledig gestopt wordt, is het van groot belang dat Zaanstad niet alleen actief beleid gaat voeren voor gasvrije nieuwbouw, maar ook om bewoners van oudere huizen te stimuleren en te ondersteunen deze stap te zetten. Woningbouwcorporaties spelen daarbij ook een belangrijke rol in Zaanstad vanwege het grote aantal woningen dat in hun bezit is.

Aanbevelingen

- Stel een plan op om huizenblokken via geothermische energie te verwarmen; ontwikkel een voorbeeld (business)model voor huizenblokken om de capaciteit van geothermische warmtepompen te delen². Bewoners kunnen ook kiezen voor andere soorten warmtepompen, maar het delen van capaciteit ligt bij andere soorten minder voor de hand.

---

¹ De Volkskrant schreef op 22 augustus 2017 dat een scala aan onderzoeken schattingen hebben opgeleverd tussen 6.700 en 12.900 luchtverontreinigingsdoden per jaar in Nederland. Wanneer 6.700 wordt aangehouden als waarschijnlijke ondergrens en geschaald wordt naar de populatie van Zaanstad (155.000), dan zou het jaarlijks gaan om 61 vroegtijdige doden. Zaanstad is echter veel meer geürbaniseerd dan het landelijk gemiddelde en ligt ook relatief dichtbij luchthaven Schiphol. Zie ook:

<https://www.volkskrant.nl/binnenland/hoe-komt-het-dat-de-luchtkwaliteit-in-nederland-zorgwekkend-is~a4512483/>

² Geothermische warmtepompen zijn erg duur in de aanschaf. Dit komt hoofdzakelijk doordat er leidingen de grond in geboord moeten worden. Wanneer dit voor een huizenblok slechts één keer hoeft te gebeuren scheelt dat enorm in de installatieprijs.

Tevens geven luchtwarmtepompen minder zekerheid dat er bij koud weer voldoende verwarmingscapaciteit zal zijn.

- Informeer de bewoners middels promotiecampagnes
- Differentieer de OZB. Doordat steeds meer huizen beschikken over een energielabel (verplicht bij verkoop van een huis) is het mogelijk geworden de OZB te differentiëren op energielabel³. Zodoende ontstaat er een extra prikkel bij huiseigenaren om hun huizen te verduurzamen.
- Destimuleer houtkachels. Houtkachels zijn de laatste jaren steeds populairder geworden en stoten aanzienlijk veel meer fijnstof uit dan de traditionele gaskachel. Informeer bewoners over de schadelijke effecten en kijk naar de mogelijkheden om een milieuzone via een APV te regelen.

Auto- en vrachtverkeer

Door de sterk groeiende bevolking van Zaanstad en de groeiende economie zijn er de laatste jaren aanzienlijk meer verkeersbewegingen bijgekomen in de gemeente. Auto, scooter- en vrachtverkeer geeft relatief veel fijnstofuitstoot en voor bewoners van Zaanstad die dicht bij wegen wonen is dit naar alle waarschijnlijkheid een bedreiging voor de gezondheid. Door de verwachte groei van de bevolking de komende jaren ligt het in de lijn der verwachting dat het aantal verkeersbewegingen in de gemeente verder zal groeien. Daarom moeten er maatregelen genomen worden om bewoners van de drukste gebieden beter te beschermen.

Aanbevelingen

- Stel een milieuzone in binnen de gehele gemeente. De eisen kunnen in eerste instantie vergelijkbaar worden met Amsterdam, waar het parkeerbeleid reeds is afgesteld op het bouwjaar van de auto. Dieselauto's met een bouwjaar van voor 2005 worden geweerd en benzineauto's met bouwjaar voor 1992 worden geweerd⁴. Mogelijk is het wenselijk deze jaartallen naar recentere jaren te verschuiven om meer milieuwinst te behalen.
- Weer scooters en bromfietsen met een bouwjaar voor 2010 uit Zaanstad. Dit in navolging van Amsterdam, waar dit reeds sinds 1 januari 2018 van kracht is⁵.
- Belast gebruik i.p.v. parkeren. Een betaalde inrijzone in Zaandam centrum en de provinciale weg t.h.v. Wormerveer en Krommenie kan het autogebruik destimuleren. *Electronic road pricing* (ERP) is buiten Nederland in meerdere grote steden al jaren geleden geadopteerd. Hierbij betalen vrachtwagens en auto's voor het inrijden van een gebied. Op basis van hun kenteken kan er vervolgens worden verrekend. Hier ligt ook een kans om schoner verkeer een lagere prijs aan te rekenen én om middels spitsheffingen te sturen op het moment waarop auto's gebruikt worden⁶.

---

³ Nog niet iedereen heeft een energielabel. Dit kan worden ondervangen door mensen actief te stimuleren een energielabel aan te vragen middels een "energielabel forfait". Hierbij gaat de gemeente uit van een relatief slecht label voor huizen waarvoor geen label beschikbaar is. Het is dan voordelig voor huizenbezitters zonder label om aan de gemeente aan te tonen dat hun huis duurzamer is. Zodoende kunnen ze minder belasting gaan betalen.

⁴ <https://www.amsterdam.nl/parkeren-verkeer/parkeervergunning/schoner-parkeren/>

⁵ <https://www.amsterdam.nl/parkeren-verkeer/scooter/>

⁶ Electronic Road Pricing is een systeem dat in Singapore in gebruik is. Hierbij kan er flexibel een prijs gerekend worden voor het inrijden van een zone. Vrachtwagens betalen een andere prijs dan personenauto's en tijdens de spits is het tarief hoger dan tijdens daluren. Dit systeem zou tevens kunnen differentiëren tussen schoner en vervuilender vervoer.

Vanwege de grote verwachte impact op ondernemers en bewoners van de bepaalde zones is het van belang voldoende alternatieve vervoersmiddelen en verzachtende maatregelen te treffen. Hierbij kan worden gedacht aan een gereduceerd tarief voor bewoners. Ook kan vanuit de opbrengsten een (gratis) elektrisch busnetwerk worden gefinancierd. Hierdoor kan de toestroom naar de winkelgebieden op pijl worden gehouden.

Dieselbussen

Dieselbussen stoten relatief veel fijnstof uit. Naast fijnstof stoten dieselbussen ook nog relatief veel schadelijk roet uit. Roetfilters zijn namelijk niet in staat alle roet uit de uitlaatgassen te filteren. Daarom zou Connexxion idealiter over moeten gaan op elektrische bussen. Dit is een grote investering en het is van belang dat mensen vaker de overstap gaan maken van de auto naar de elektrische bus. In de financiering en promotie van de elektrische bus (boven de auto) kan de gemeente een rol spelen. Zie ook het hiervoor genoemde voorbeeld van financiering door de invoering van een ERP-systeem.

Vuurwerk

Vuurwerk is in de periode rond nieuw jaar een grote bron van fijnstof. Uit de data van de meetstations van de GGD Amsterdam (i.e. Hemkade, Hoogtij en Wagenschotpad in Zaandam) blijkt duidelijk dat er extreem hoge waarden PM10 worden gemeten op nieuwjaarsnacht. Deze waarden zijn de afgelopen jaren soms zelfs zo hoog geweest dat de luchtkwaliteit als “zeer ongezond” kan worden bestempeld in vrijwel heel Zaanstad. De gezondheidseffecten voor veel bewoners zijn door de relatief korte duur van deze extreme luchtvervuiling slechts klein⁷, echter voor ouderen en

⁷ Amerikaans statistisch onderzoek op populatieniveau laat zien dat exposure aan PM2.5 (ultrafijnstof) voor extra sterfte lijkt te zorgen op de korte termijn. Iemand die aan PM2.5 wordt blootgesteld heeft zelfs een

mensen met luchtwegklachten kunnen deze vervuilingswaarden direct vervelende en zelfs schadelijke gevolgen hebben. Het is daarom van groot belang ook een plan van aanpak te maken voor het terugdringen van vervuiling door vuurwerk.

Aanbevelingen

- De gemeente geeft geen toestemming voor vuurwerkshows als onderdeel van feesten en kermissen.
- De gemeente breidt de vuurwerkvrije zones sterk uit en handhaaft deze. Ook zet de gemeente in op meer en strengere handhaving in de weken voor oud en nieuw.
- De gemeente gaat zelf alternatieve vuurwerk- en/of lichtshows organiseren. Hierdoor neemt de totale hoeveelheid afgestoken vuurwerk en daarmee de luchtvervuiling flink af ten opzichte van het huidige beleid. Door deze shows gedecentraliseerd te organiseren krijgt iedereen de kans om naar een professionele show te kijken. In Inverdan bestaat de mogelijkheid om mooie lichtshows te organiseren. Denk hierbij aan het gemeentehuis dat hiervoor bij uitstek gebruikt kan worden. Om de kosten van een dergelijk project te drukken kan er een permanente installatie komen die vaker per jaar gebruikt wordt en daarmee ook (binnenlandse) toeristen trekt. Daarmee krijgt Zaanstad pas echt allure.

Namens de fractie Partij voor de Dieren Zaanstad, Melchior Mattens